

Tehtävä

a) Lue alla olevat dokumentit ja pohdi, mitä imperialismiin syytä kukin niistä mielestäsi edustaa.

Syyt ovat:

- **kulttuuridarwinismi**
- **taloudelliset syyt**
- **valtopoliittiset syyt**

1. Ison-Britannian pääministeri Benjamin Disraeli vuonna 1878:

Tämän imperiumin ovat perustaneet esi-isiemme yritteliäisyys ja tarmo. Menneiden aikojen historiassa tai nykyhetkellä ei ole olemassa mitään sen vertaista. Sen lippu liehuu kaikilla merillä ja sen alueet ulottuvat kaikille leveyspiireille. Se on säilytettävä, mihin taas tarvitaan samoja ominaisuuksia kuin sen luomiseen.

2. Ranskalainen sanomalehtimies Gabriel Charmes vuonna 1882:

Olen aina ajatellut, että Ranska putoaa kakkosluokan valtojen joukkoon silloin, jos suhtaudumme välinpitämättömästi suureen taisteluun, jota meidän ympärillämme käydään ei ainoastaan Euroopan vaan maailman omistuksesta. Aika käy vähiin, sillä omistuksesta taistelevia on paljon ja heidän intonsa on valtava.

3. Saksan keisari Vilhelm II vuonna 1896:

Saksan valtakunnasta on tullut maailman valta. Kaikkialla maailman kaukaisissa kolkissa asuu tuhansia maanmiehiämme. Saksalaiset hyödykkeet, saksalainen tietämys, saksalainen yritteliäisyys ylittävät valtameriä.

4. Venäläinen kirjailija Fjodor Dostojevski:

Jokainen suuri kansa, joka haluaa elää kauan, uskoo, sen täytyy uskoa, että siinä ja vain siinä yksin piilee maailman pelastus, että se elää vain ollakseen kansoista ensimmäinen. – – Suuri kansa ei voi koskaan tyytyä toisen luokan rooliin ihmiskunnan kohtaloissa, ei edes ensiluokan rooliin, vaan se tahtoo saada, ehdottomasti ja yksinomaan, ensimmäisen sijan.

5. Skotlantilainen lähetyssaarnaaja John Mackenzie 1800- luvun puolivälissä:

Lähetystyön tarkoituksena on evankeliumin saarnaaminen ja sivistyneen elämän opettaminen. Pakanain on opittava kyntämään maataan ja rakentamaan taloja.

6. Ison-Britannian siirtomaapoliitikko Cecil Rhodes vuonna 1877:

Me olemme maailman johtava rotu. Mitä suuremman osan maailmasta me asutamme, sitä suurempi on ihmiskunnan onni. Brittiläisen maailmanvallan päämääränä on saada herruuteensa koko sivistynyt maailma, myös Yhdysvallat. Mikä unelma! Mutta se on mahdollista! Koska Jumala on tehnyt englantia puhuvan rodun valituksi työvälineekseen luomaan oikeudenmukaisuutta, vapautta ja rauhaa, Hän myös toivoo, että minäkin hankin tälle rodulle niin paljon valtaa kuin mahdollista. Uskon, että Hän toivoo minun maalaavan Afrikan kartan brittiläisellä punavärillä.

7. Ison-Britannian siirtomaapoliitikko Cecil Rhodes vuonna 1877:

Olin eilen Lontoon East Endissä ja kävin työttömäin kokouksessa. Kun kuuntelin siellä villejä puheita, jotka olivat pelkkää huutoa: Leipää! Leipää! niin kotiin mennessäni ja näkemääni mietiskellessäni tulin entistä enemmän vakuuttuneeksi imperialismiin tärkeydestä. – – Minun pyhä aatteeni on yhteiskunnallisen kysymyksen ratkaiseminen, nimittäin: pelastaaksemme Yhdistyneen Kuningaskunnan neljäkymmentä miljoonaa asukasta tuhoisalta kansalaissodalta meidän siirtomaapoliitikkojen on vallattava uusia maita sijoittaaksemme liikaväestön, hankkiaksemme uusia myyntialueita tehtaissa ja kaivoksissa tuotettaville tavaroille. Imperiumi on leipäkysymys, olen sen aina sanonut. Ellette halua kansalaissotaa, teidän täytyy tulla imperialisteiksi.

8. Venäläinen kommunisti Vladimir Iljits Lenin vuonna 1916 teoksessaan Imperialismi, kapitalismin korkein vaihe:

Vanhalle kapitalismille ja sen täydelliselle kilpailuvapaudelle oli tyypillistä tavarain maastavienti. Uusimmalle kapitalismille monopolien herruuden vallitessa on tullut tyypilliseksi pääoman maastavienti. Niin kauan kuin kapitalismi pysyy kapitalismina, ei liikoja pääomia käytetä kyseisen maan joukkojen elintason kohottamiseen, sillä se olisi kapitalistien voiton pienentämistä, vaan niitä käytetään voittojen lisäämiseen viemällä pääomaa ulkomaille takapajuisiin maihin. Näissä takapajuisissa maissa voitto on tavallisesti suuri, sillä pääomia on vähän, maan hinta verrattain alhainen, työpalkat pienet ja raaka-aineet halpoja.

On siis eittämätön tosiasia, että kapitalismin siirtyminen monopolistisen kapitalismin asteelle, finanssipääomaan, on yhteydessä maailmanjaosta käytävän taistelun kiristymiseen. Mitä kehittyneempää kapitalismi on, mitä voimakkaammin tuntuu raaka-aineiden puute, mitä ankarampaa on kilpailu ja raaka-ainelähteiden tavoittelu koko maailmassa, sitä hurjempaa on taistelu siirtomaiden hankkimiseksi.

b) Tulkitse Rudyard Kiplingin runoa "Valkoisen miehen taakka"

Rudyard Kipling julkaisi v. 1899 runon "Valkoisen miehen taakka", "The White Man's Burden

"Ota Valkoisen miehen taakka: Pois poikasi parhaimmat kotimaastaan laita ja heistä tee vankeisi palvelijat, jotka ikeen alla raataa eestä heimojen villien, väen äsken voitettun, jörön, puoleksi lasten, puoleksi pirujen.

Ota Valkoisen miehen taakka, peri palkkansa ainainen: Sinun holhottavaisi moite, vihan kauna myrkyllisen, Surkea valitus laumain, jotka (vaivoin!) valoon veit: "Miksi pimeytemme poistit, vapaiksi meidät teit?"

Millaisen kuvan dokumentti antaa siirtomaaisännistä ja siirtomaiden alkuperäisasukkaista? Poimi runosta kohtia, joissa oikeutetaan eurooppalaisten siirtomaaisännys.